



EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 13. 5. 2014
COM(2014) 263 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Silnejšia úloha súkromného sektora vzhľadom na dosiahnutie inkluzívneho
a udržateľného rastu v rozvojových krajinách**

1. Úvod

1.1. Úloha súkromného sektora pri posilňovaní rozvoja

Všeobecne uznávaným najlepším spôsobom, ako sa pozdvihnúť z chudoby, je mať dôstojné zamestnanie. V rozvojových krajinách zabezpečuje súkromný sektor približne 90 % pracovných miest a je preto kľúčovým partnerom v boji proti chudobe. Ak má svet do roku 2050 vyriešiť problém zabezpečenia výživy pre 9 miliárd ľudí, je takisto potrebný ako investor v oblasti udržateľnej poľnohospodárskej výroby. A prostredníctvom inovácií a investícií do riešení efektívne využívajúcich zdroje a nízkouhlíkových riešení bude zohrávať hlavnú úlohu v transformácii na inkluzívne ekologické hospodárstvo. Vzhľadom na potenciál súkromného sektora vytvárať inkluzívny a udržateľný rast v rozvojových krajinách sa súkromné zainteresované strany vrátane podnikov, finančných sprostredkovateľov, združení a organizácií zastupujúcich pracovníkov a zamestnávateľov stávajú čoraz aktívnejšími v oblasti rozvoja, a to ako zdroj financovania aj ako partneri vlád, mimovládnych organizácií (MVO) a darcov.

1.2. Podpora Európskej únie pri rozvíjaní súkromného sektora: výsledky a skúsenosti

Európska komisia úzko spolupracuje s vládami v rozvojových krajinách s cieľom pomáhať rozvíjať a uskutočňovať politiky na podporu rozvoja súkromného sektora. Poskytuje rozsiahle grantové financovanie v širokom spektre aktivít vrátane reforiem regulačného rámca, budovania kapacít a poskytovania služieb v oblasti rozvoja podnikania s osobitným zameraním na posilnenie miestnych mikropodnikov, malých a stredných podnikov. Za ostatné desaťročie dosahovala podpora Komisie rozvoju súkromného sektora v priemere 350 mil. EUR ročne. Spolu s rozvojovou pomocou a súkromnými investíciami z členských štátov sa tým EÚ stáva hlavným aktérom v oblasti podpory rozvoja súkromného sektora v partnerských krajinách. Vytváraním regionálnych nástrojov kombinovaného financovania Komisia takisto začala vyvíjať nové nástroje na dosiahnutie cieľov v oblasti rozvoja súkromného sektora. Strategické využívanie grantov Komisie umožňuje získať dodatočné rozvojové financovanie na investície do infraštruktúry a uľahčiť prístup mikropodnikov, malých a stredných podnikov k financovaniu. EÚ tiež začína využívať inovatívne finančné nástroje, ako sú záruky na zvýšenie poskytovania pôžičiek MSP komerčnými bankami, a rizikový kapitál na investovanie do fondov, ktoré poskytujú pôžičky na projekty energetickej účinnosti MSP alebo do nich investujú. Zvyšovanie kombinovaného financovania v spolupráci s rozvojovými finančnými inštitúciami tiež uľahčuje zapojenie súkromného sektora ako jedného zo zdrojov financovania. Úspešné príklady predchádzajúcej podpory EÚ v prospech rozvoja súkromného sektora, ktoré môžu byť inšpiráciou pre budúce opatrenia, sú uvedené vo všetkých častiach oznámenia.

Nedávne hodnotenie podpory EÚ v oblasti rozvoja súkromného sektora za obdobie rokov 2004 až 2010¹ potvrdilo, ako Komisia významne prispela k rozvoju súkromného sektora v partnerských krajinách, identifikovalo spôsoby, ako zlepšiť budúce programy a stratégie, medzi ktoré patrí: i) kladenie dôrazu na vytváranie dôstojných pracovných miest; ii) začlenenie zapájania súkromného sektora do celého portfólia EÚ v oblasti podpory; iii) účinnejšie podporovať prierezové otázky, ako je napríklad program dôstojnej práce, zamestnanosť žien a mládeže a ľudské práva, a iv) zvýšiť funkčnú účinnosť a vplyv podpory v oblasti rozvoja súkromného sektora zlepšením diagnostiky a merania výsledkov.

¹ Pozri http://ec.europa.eu/europeaid/how/evaluation/evaluation_reports/2013/1317_docs_en.htm.

2. STRATEGICKÝ RÁMEC NA POSILNENIE ÚLOHY SÚKROMNÉHO SEKTORA S CIEĽOM DOSIAHNUŤ INKLUZÍVNY A UDRŽATEĽNÝ RAST

V tomto oznámení, ktoré vychádza z dosiahnutých výsledkov a nadobudnutých skúseností a ktoré zohľadňuje spätnú väzbu získanú z konzultácií so zainteresovanými stranami², sa navrhuje strategický rámec na posilnenie úlohy súkromného sektora pri dosahovaní inkluzívneho a udržateľného rastu. Pozostáva z dvoch úrovní, na ktorých môže podľa svojho presvedčenia EÚ prispieť pridanou hodnotou a efektívne dopĺňať opatrenia jej členských štátov, rozvojových finančných inštitúcií a iných partnerov v oblasti rozvoja.

Pokiaľ ide o podporu rozvoja súkromného sektora, Komisia chce byť aj naďalej významným partnerom vlád a organizácií zastupujúcich podnikateľský sektor v rozvojových krajinách v oblasti podpory pri vytváraní priaznivého podnikateľského prostredia a rozvoja miestnych podnikov, ktoré majú predpoklady na vytváranie dôstojných pracovných miest, vytvárajú verejné príjmy a využívajú príležitosti, ktoré im ponúkajú globálne integrované trhy.³ Komisia bude pri tom hľadať nové spôsoby, ako využiť potenciál súkromného sektora ako partnera v oblasti financovania, zástupcu, poradcu alebo sprostredkovateľa v oblasti realizácie s cieľom dosiahnuť účinnejšie a efektívnejšie poskytovanie podpory EÚ, a to nie len v oblasti miestneho rozvoja súkromného sektora, ale aj v iných oblastiach rozvojovej spolupráce EÚ, ako je udržateľná energetika, udržateľné poľnohospodárstvo a agropodnikanie, digitálna a fyzická infraštruktúra a oblasť ekologického hospodárstva a sociálna oblasť.

Súčasťou navrhovaného strategického rámca budú popri súkromnom sektore ako partnerovi v oblasti rozvojovej spolupráce aj opatrenia a nástroje, ktorých cieľom bude pomôcť súkromnému sektoru dosiahnuť pozitívne výsledky v oblasti rozvoja ako súčasti stratégií v jeho hlavných oblastiach podnikania. Znamená to, že Komisia má v úmysle zastávať významnejšiu úlohu ako sprostredkovateľa, pokiaľ ide o vlastnú účasť spoločností v oblasti rozvoja, napríklad povzbudzovaním k zodpovednému investovaniu v rozvojových krajinách alebo prostredníctvom udržateľných dodávateľských reťazcov a výrobných modelov.

Uvedený strategický rámec sa premieta do plánovania rozvojovej pomoci EÚ na obdobie rokov 2014 až 2020 so zreteľom na národné a regionálne stratégie rozvoja súkromného sektora (ako je napríklad nový rámec spolupráce v oblasti rozvoja súkromného sektora v krajinách AKT), na úrovni tematických programov, ktoré sa venujú zapojeniu súkromného sektora ako prierezovej otázky, a do zásahov v jednotlivých odvetviach navrhnutých s cieľom uplatňovať zapojenie súkromného sektora v poľnohospodárstve, udržateľnej energetike, infraštruktúre alebo oblasti ekologického hospodárstva a sociálnej oblasti.

2.1. Zásady posilnenia úlohy súkromného sektora v oblasti rozvojovej spolupráce EÚ

Podpora EÚ v oblasti rozvoja súkromného sektora a jej angažovanie sa v súkromnom sektore na miestnej aj medzinárodnej úrovni sa bude riadiť jasnými zásadami, ktoré dopĺňajú zásady účinnosti pomoci a ktorých cieľom je podnietiť úsilie na strane členských štátov EÚ, finančných inštitúcií a ostatných partnerov EÚ v oblasti rozvoja.

² Konzultácie o otázkach, ktoré majú pre toto oznámenie význam, sa uskutočnili v období od novembra 2013 do februára 2014 s členskými štátmi EÚ, partnerskými vládami, miestnymi orgánmi, zástupcami súkromného sektora na európskej a miestnej úrovni, sociálnymi partnermi a MVO.

³ Tieto zásahy úzko súvisia s činnosťami (a ktoré ich aj dopĺňajú) v oblasti obchodu a rozvoja, ako je to načrtnuté v oznámení z roku 2012 „Obchod, rast a rozvoj“ [COM(2012) 22 final].

- **Zamerat' sa na vytváranie pracovných miest, inkluzívnosť a znižovanie chudoby** Programy a partnerstvá musia byť navrhnuté tak, aby prispievali k znižovaniu chudoby, napríklad vytváraním dôstojných pracovných miest, lepšími pracovnými podmienkami, postupným prechodom od tieňového k formálnemu hospodárstvu alebo posilnením ekonomického postavenia žien a dievčat, mládeže a zraniteľných skupín obyvateľstva.
- **Diferencovaný prístup k súkromnému sektoru** Činnosť súkromného sektora môže mať mnohé podoby a ovplyvní hospodársky rozvoj rôznymi spôsobmi. Súkromný sektor je vysoko rozmanitý, od samostatne zárobkových činných osôb po veľké nadnárodné korporácie a finančné inštitúcie, od podnikov vytvárajúcich hodnotu pre akcionárov po sociálne podniky zamerané na ľudí, družstvá a organizácie pracovníkov a zamestnávateľov. Môžu pôsobiť na miestnej, regionálnej alebo medzinárodnej úrovni, vo vidieckych alebo mestských oblastiach, v tieňovom alebo oficiálnom hospodárstve a vo veľmi odlišných súvislostiach v jednotlivých krajinách. Každý z uvedených aktérov súkromného sektora vyžaduje rozdielne podmienky a stimuly, aby prispel k rozvoju, následkom čoho sú prístupy k ich podpore and zapojeniu sa do rozvoja diferencované.
- **Vytvárať príležitosti prostredníctvom trhových riešení** Zatiaľ čo intervencie darcov by nemali narušovať trhy, väčší dôraz by sa mal klásť na využitie potenciálu rozvojovej pomoci s cieľom urýchliť rozvoj trhov v partnerských krajinách. Pre miestnych podnikateľov existuje doteraz nevyužitý potenciál prostredníctvom programov, ktoré preberajú trhové prístupy na poskytovanie ich podpory, napríklad prostredníctvom spolupráce s miestnymi podnikmi ako vykonávacími partnermi alebo dodávateľmi prác a poskytovateľmi služieb, alebo v sociálnych programoch rozhodnutím sa skôr v prospech peňažných prevodov ako vecných príspevkov, keďže peňažné príspevky sa vyznačujú dodatočnou výhodou stimulácie kúpnej sily a tým dopytu nízkopříjmových skupín obyvateľstva.
- **Riadiť sa jasnými kritériami pri poskytovaní priamej podpory subjektom súkromného sektora?** Zatiaľ čo oficiálna rozvojová pomoc je jasne zdôvodnená na účely zásahov na makroúrovni a strednej úrovni, účinná môže byť aj na mikroúrovni na účely urýchlenia rozvoja miestnych podnikov alebo na prekonanie zlyhaní trhu a suboptimálnych investičných situácií. V rozhodnutiach o podpore podnikov alebo finančných sprostredkovateľov prostredníctvom priamych grantov alebo dotovaných služieb rozvoja podnikania alebo vo forme záruk, poistenia alebo koncesného financovania sa však musia uplatňovať jasné kritériá, aby sa zaručil vplyv a udržateľnosť rozvoja, predišlo narušeniam trhu a zmiernili riziká súvisiace so stratou dobrej povesti a fiduciárnymi záležitosťami. Európska komisia vytvorila súbor kritérií, ktorými sa majú takéto rozhodnutia riadiť. Dopĺňajú pravidlá stanovené v nariadeniach Komisie o rozpočtových pravidlách⁴ a ktoré sú všeobecne zosúladené s normami uplatňovanými ostatnými partnermi v oblasti rozvoja (pozri rámček 1).
- **Zohľadnenie rozdielnych miestnych kontextov a nestabilných situácií** V záujme zabezpečenia najlepšieho pomeru medzi kvalitou a cenou podpory EÚ je nevyhnutné pri navrhovaní podpory rozvoja súkromného sektora rozlišovať medzi súvislosťami jednotlivých krajín a stanoviť priority podľa potrieb a vývojového štádia a stupňa zraniteľnosti partnerských krajín. Osobitné prístupy sa predovšetkým vyžadujú v prípade nestálych a konfliktom zmietaných krajín, ktoré bezodkladne potrebujú pracovné miesta a hospodárske príležitosti na obnovenie sociálnej súdržnosti, mieru a politickej stability.

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 966/2012 a delegované nariadenie Komisie č. 1268/2012 o pravidlá uplatňovania uvedeného nariadenia.

- ***Klást' veľký dôraz na výsledky*** Podporu rozvoja súkromného sektora a partnerstiev musí na všetkých úrovniach sprevádzať úsilie o posilnenie merania výsledkov a posúdenie vplyvu zásahov na oblasť rozvoja.
- ***Dodržiavať súdržnosť politík v oblastiach s vplyvom na súkromný sektor v partnerských krajinách*** Popri tom, aby sa zabezpečilo, že opatrenia politiky EÚ nebudú mať nepriaznivý vplyv na vyhliadky rozvoja partnerských krajín, bude prioritou aj naďalej úzka spolupráca medzi príslušnými útvarmi Komisie ako aj s členskými štátmi EÚ, aby sa zabezpečil komplexný prístup EÚ a súdržnosť a vzájomné posilnenie rozvojovej politiky a ostatných príslušných politík EÚ. Oznámenie Komisie o obchode, raste a investíciách z roku 2012⁵ vyjadruje prístupy, ktoré vykresľujú spôsoby ich vykonávania v súvislosti s politikami v oblasti obchodu a investícií.

Rámček 1: Kritériá na podporu subjektov súkromného sektora

1. **Merateľný vplyv v oblasti rozvoja:** Podpora poskytnutá súkromným podnikom alebo finančným sprostredkovateľom musí nákladovo efektívne prispieť k dosiahnutiu rozvojových cieľov, ako je vytváranie pracovných miest, ekologický a inkluzívny rast alebo rozsiahlejšie zníženie chudoby. Vyžaduje si to transparentnosť vo vzťahu k cieľom a výsledkom, ako aj primerané mechanizmy monitorovania, hodnotenia a merania výsledkov.
2. **Doplnkovosť:** Bez podpory z verejných zdrojov by súkromné podniky nepodnikli opatrenia alebo investície alebo ich neuskutočnili v rovnakom rozsahu, v rovnakom čase, na rovnakom mieste alebo podľa rovnakého kritéria. Podporované opatrenie by nemalo vytlačiť súkromný sektor alebo nahradiť iné financovanie zo súkromných zdrojov.
3. **Nestrannosť:** Poskytnutá podpora by nemala narušiť trh a mala by sa poskytovať prostredníctvom otvoreného, transparentného a spravodlivého systému. Mala by byť dočasného charakteru s jasne definovanou stratégiou pre ukončenie angažovanosti. Podpora zdôvodnená zlyhaniami trhu a následnými rizikami by nemala odradiť od usilovania sa o reformu regulačného rámca, ktorá rieši príčiny zlyhania trhu.
4. **Spoločný záujem a spolu financovanie:** Partnerstvá so súkromným sektorom musia byť založené na nákladovej efektívnosti, spoločnom záujme a spoločnej zodpovednosti za výsledky. Podieľanie sa na rizikách, nákladoch a príjmoch spoločného projektu musí byť spravodlivé.
5. **Demonštračný účinok:** Cieľom podporovaného opatrenia by malo byť, aby malo demonštračný účinok, ktorý urýchli rozvoj trhu pritiahnutím iných aktérov zo súkromného sektora, ktorí zopakujú a znásobia výsledky v oblasti rozvoja.
6. **Dodržiavanie sociálnych, environmentálnych a fiškálnych noriem:** Súkromné podniky, ktoré dostali podporu, musia preukázať, že ich činnosť je v súlade s environmentálnymi, sociálnymi a fiškálnymi normami vrátane dodržiavania ľudských práv a práv domorodého obyvateľstva, dôstojnej práce, riadneho podnikového riadenia a odvetvových noriem.

⁵ COM(2012)22 final.

2.2. Podpora rozvoja súkromného sektora v rámci budúcej rozvojovej spolupráce EÚ

2.2.1. Vytváranie podnikateľského prostredia uľahčujúceho iniciatívu súkromného sektora

Poskytovanie podpory na zlepšenie podnikateľského a investičného prostredia, najmä v prípade mikropodnikov, malých a stredných podnikov, a posilnenie organizácií v oblasti sprostredkovania a podpory podnikania, budú aj naďalej základnými piliermi pomoci EÚ v oblasti rozvoja súkromného sektora. Tento prístup možno zefektívniť zlepšením kvality diagnostiky v prípade jednotlivých krajín a sektorov, pokiaľ ide o stanovenie priorít v oblasti reforiem, a zapojením súkromného sektora do dialógu medzi verejným a súkromným sektorom zameraného na činnosť na úrovni tvorby politiky. Zámerom Komisie takisto je prispievať k zlepšovaniu dostupných nástrojov politiky, pokiaľ ide o meranie a porovnávanie kvality podnikateľského prostredia v jednotlivých krajinách.

S cieľom účinne kombinovať reformy podnikateľského prostredia s podporou ostatných hľadísk investičného prostredia, ako je napríklad rozvíjanie finančných trhov, uľahčovanie obchodu, riadenie migrácie a posilnenie právnych a právnických inštitúcií, sa bude Komisia usilovať o synergie medzi jej podporou rozvoja súkromného sektora, pomocou pre program v oblasti obchodu, podporou z rozpočtu a súvisiacim politickým dialógom s partnerskými krajinami. Komisia uznáva, že budovanie domácich inštitúcií a právnych rámcov, ktoré trhom umožňujú stať sa účinnejšími a spravodlivejšími, si od partnerských vlád vyžaduje dobrú správu vecí verejných a zodpovednosť. Je pripravená poskytovať podporu tam, kde existuje politická vôľa k reformám, v kombinácii s úsilím o vykonávanie medzinárodne dohodnutých noriem a usmernení, ako je napríklad Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii. Takisto bude lepšie využívať analýzu politicko-ekonomickej situácie pri navrhovaní programov v oblasti rozvoja súkromného sektora.

V Paraguaji **Program ekonomickej integrácie** financovaný EÚ podporil vytvorenie jednotného kontaktného miesta v oblasti vývozu, prostredníctvom ktorého sa znížil celkový čas na administratívne postupy potrebné na vývoz mäsa zo 40 dní na 50 minút a zvýšil počet vyvážajúcich podnikov v Paraguaji o 500 % od roku 2004, v dôsledku čoho sa výrazne zvýšil vývoz.

Odvetvie mikrofinancovania bolo v Tunisku nedostatočne rozvinuté, keď tam pôsobili len dvaja poskytovatelia finančných služieb, ktorí obsluhovali približne 300 000 zákazníkov. Vďaka **politickému dialógu** s EÚ a v rámci **spoločných činností z rozpočtovej podpory darcov**, ktoré sa začali uskutočňovať pred revolúciou, vláda v roku 2011 uskutočnila reformu právneho a regulačného rámca v celoštátnom odvetví mikrofinancovania v súlade s najlepšimi medzinárodnými postupmi, aby mohli nové subjekty pokryť neuspokojený dopyt medzi zraniteľnými skupinami obyvateľstva (odhadom 700 000 zákazníkov) v oblasti mikrofinancovania.

Obmedzenia rastu súkromného sektora môžu vyplývať nie len z celkového podnikateľského prostredia, ale aj z nedostatkov v jednotlivých priemyselných odvetviach alebo sektoroch v rámci infraštruktúry na poskytovanie podpory. Nie každý sektor alebo odvetvie hospodárstva má rovnaký potenciál na zvyšovanie produktivity a vytváranie dôstojných pracovných miest. Podpora partnerským vládam by nemala len reagovať na politický dopyt, ale mala by tiež reagovať na skutočnú analýzu skrytých komparatívnych výhod danej krajiny. Odstránenie obmedzení v tých sektoroch, ktoré majú najväčší potenciál prispieť k rastu poháňaného

súkromným sektorom a vytváraníu dôstojných pracovných miest v danej krajine, by malo byť prioritou.

Priemyselné zoskupenia môžu byť sľubnou cestou, ako budovať strategické spojenectvá, pokiaľ ide o poskytovanie služieb v oblasti podpory jednotlivým odvetviam a prístup ku globálnym hodnotovým reťazcom. Primerané a predvídateľné regulačné rámce pre jednotlivé odvetvia sú takisto potrebné na to, aby bolo možné nájsť účinné a udržateľné trhové riešenia, pokiaľ ide o elektrifikáciu vidieka, udržateľnú mestskú energetiku alebo prístup k službám v oblasti financovania a infraštruktúry, ako sú napríklad mobilné telekomunikácie, vodné hospodárstvo, doprava, energetika a bývanie.

Opatrenie 1: Služby finančného poradenstva a nástroje na diagnostikovanie aktuálneho stavu na účely tvorby politiky s cieľom pomôcť vládam a organizáciám zastupujúcim podnikateľský sektor zlepšiť domáce regulačné rámce v oblasti podnikania a ich presadzovanie v záujme zvýšenia právnej istoty, zlepšenia podnikateľského prostredia a zníženia nákladov na podnikanie.

2.2.2. Zvýšiť podporu mikropodnikom a malým a stredným podnikom v oficiálnej a tieňovej ekonomike

Zásahy na makroúrovni a odvetvovej úrovni na účely posilnenia podnikateľského prostredia si vyžadujú doplnkové poskytovanie služieb v oblasti podpory na strednej úrovni a mikroúrovni v záujme zvýšenia produktivity a urýchlenia investícií a vytvárania dôstojných pracovných miest. Dôraz sa bude klásť na podporu mikropodnikov a malých a stredných podnikov, ktoré zohrávajú obzvlášť dôležitú úlohu v tvorbe pracovných miest a pri zvyšovaní produktivity a zlepšovaní pracovných podmienok v tieňovej ekonomike. Pri poskytovaní podpory na rozvoj podnikania bude Komisia v čo najväčšej miere pôsobiť prostredníctvom existujúcich sprostredkovateľov podnikania a poskytovateľov služieb, čím sa zohľadnia skúsenosti nadobudnuté pri vytváraní vlastných štruktúr v oblasti podpory, ktoré majú vysoké administratívne náklady. Bude propagovať trhové prístupy, ktoré od príjemcov v súkromnom sektore vyžadujú, aby sa podieľali na nákladoch za poskytnuté služby.

Rozvojové krajiny môžu tiež mať úžitok zo skúseností Komisie v oblasti podpory európskych MSP. Podpora z verejných zdrojov poskytovaná sieťou Enterprise Europe Network môže poslúžiť ako vzor aj na stimulovanie spolupráce medzi MSP vo všetkých rozvojových krajinách. Európske spoločnosti môžu k rozvoju podnikania v partnerských krajinách prispieť začlenením miestnych mikropodnikov a malých a stredných podnikov do svojich dodávateľských reťazcov, najmä v poľnohospodárskom a potravinárskom odvetví, ako aj prenosom technológií vrátane ekologických inovácií alebo riešení v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Komisia takisto spolupracuje s verejnými finančnými inštitúciami na programoch, ako je napríklad iniciatíva EBOR Small Business Initiative, v rámci ktorej sa prostriedky EÚ používajú na poradenské služby špecificky vytvorené pre konkrétne odvetvia a krajiny. Takisto je potrebné stimulovať silnejšiu spoluprácu medzi spoločnosťami v severojužnom smere, napríklad formou dvojstranných partnerských mechanizmov v oblasti školení a odbornej prípravy na zamestnanie. Okrem toho bude Komisia využívať svoju rozvojovú spoluprácu s partnerskými krajinami na posilnenie vnútroštátneho odborného vzdelávania a systémov odbornej prípravy v súlade s požiadavkami trhu práce a potrebami zručností v podnikoch oficiálnej a tieňovej ekonomiky.

Program rastu podnikania a poradenské služby pre podniky (PRP – PSP) poskytuje konzultačné služby malým a stredným podnikom z krajín zapojených do Východného partnerstva, ktorým pomáha rozvíjať a zlepšovať ich podnikanie. K dnešnému dňu túto pomoc využilo viac ako 600 MSP s vynikajúcimi výsledkami, keď 90 % z nich zvýšilo po jednom roku svoj obrat v priemere o 43 %.

V Tanzánii prispel **Program na podporu obchodu a poľnohospodárstva** k zlepšeniu štandardov kvality a zvýšeniu produktivity v hodnotových reťazcoch s čajom a kávou o 50 %. Popri väčšom prístupe k medzinárodným trhom sa čisté tržby drobných poľnohospodárov zvýšili minimálne o 20 % s priamym vplyvom na finančné prostriedky domácností, posilnenie postavenia žien, lepšie vzdelanie detí a zvýšenú potravinovú bezpečnosť.

Podľa odhadu patrí 60 až 80% podnikov v rozvojových ekonomikách k tieňovým podnikom. Predstavujú obrovský potenciál rastu a tvorby pracovných miest a skutočnosť, že fungujú mimo oficiálneho právneho rámca ich nesmie vylučovať, pokiaľ ide o podporu poskytovanú v rámci rozvojovej pomoci. Na jednej strane je potrebná kombinácia opatrení, aby sa zvýšil počet stimulov na formalizáciu poháňanú efektívnymi inštitúciami, právnymi systémami a bezpečnými vlastníckymi právami, najmä vo vzťahu k pôde, ktorú možno používať ako zábezpeku úverov. Na druhej strane je potrebné prijať opatrenia na zvýšenie produktivity a zlepšenie pracovných podmienok v tieňovom hospodárstve prostredníctvom bezpečnejšieho pracovného prostredia a ľahšieho prístupu k trhom, financovaniu, infraštruktúre a sociálnym službám. Jedným z užitočných spôsobov poskytovania podpory je prostredníctvom odbornej prípravy a posilnením kapacít organizácií neformálnej podpory, ako sú združenia výrobcov a svojpomocné organizácie vo vlastníctve jej členov. Družstvá, sociálne podniky a iné formy podnikov zameraných na ľudí idú často príkladom v poskytovaní dôstojných pracovných miest, udržateľného živobytia a inkluzívnych riešení sociálnych problémov.

Opatrenie 2: Trhové systémy spolufinancovania pre mikropodniky a malé a stredné podniky v záujme prístupu k službám na podporu podnikania zo strany miestnych poskytovateľov vrátane organizácií zastupujúcich podniky, inkubátorov, neformálnych svojpomocných organizácií a družstiev s cieľom zvýšiť riadiace zručnosti, technologické know-how a trhové prepojenia v prípade mikropodnikov a malých a stredných podnikov v oficiálnej a tieňovej ekonomike.

Opatrenie 3: Podpora spojenectiev medzi spoločnosťami a príslušnými poskytovateľmi odborného vzdelávania s cieľom rozvíjať a zavádzať dopytom hnané technické a odborné vzdelanie a programy odbornej prípravy.

2.2.3. Posilnenie postavenia žien ako podnikateliek a pracovníčok

V rámci svojej podpory mikropodnikom a malým a stredným podnikom a vytváraní prostredia umožňujúceho ich rozvoj bude Komisia osobitnú pozornosť venovať podnikaniu a zamestnanosti žien. Ženy sú zvyčajne nedostatočne zastúpené v podnikateľských komunitách rozvojových krajín. Často je to výsledkom právnych rozdielov spočívajúcich v rozdielnom zaobchádzaní s mužmi a ženami, ktoré brzdia možnosti žien, pokiaľ ide o založenie podnikov, vlastníctvo majetku a pôdy alebo prístup k úverom, a sú tak hlavnými prekážkami rovnosti medzi mužmi a ženami. Komisia bude naliehať na prijatie právnej regulácie podnikania, ktorá zohľadňuje rodovú problematiku, a bude reagovať na osobitné potreby žien ako podnikateliek a pracovníčok v oblasti odbornej prípravy a podpory s cieľom zabezpečiť, aby sa nedávne

zlepšenia v oblasti vzdelávania dievčat premietli do skutočných ekonomických príležitostí pre ženy.

2.2.4. *Uľahčenie prístupu k financovaniu a prehĺbenie finančného začlenenia*

Chýbajúci prístup ku kapitálu a k primeraným finančným službám je hlavnou prekážkou najmä pri rozvoji mikropodnikov a malých a stredných podnikov. Komisia podporuje širší prístup k diverzifikovanému súboru finančných služieb pre domácnosti aj mikropodniky a malé a stredné podniky, so zásahmi, ktoré sa pohybujú od posilnenia kapacít finančných sprostredkovateľov po poskytovanie kapitálu miestnym bankám na účely financovania mikropodnikov a malých a stredných podnikov. Okrem toho sa budúce programy zamerajú na využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT), ako nástroja na dosiahnutie finančného začlenenia chudobných skupín obyvateľstva, najmä v Afrike, kde už dramaticky menia finančné prostredie. Osobitný dôraz sa tiež bude klásť na zákaznícky orientované vzory s cieľom podporiť inkluzívne služby v oblasti úverov, sporenia, poistenia a platieb, ako aj na zlacnenie a zrýchlenie hotovostných prevodov zo zahraničia a zabezpečenie ich väčšej bezpečnosti pri súčasnom uľahčení ich ziskového investovania. Uvedené činnosti bude dopĺňať podpora v oblasti vytvárania vhodnej finančnej infraštruktúry a regulačného rámca finančného sektora s cieľom zabezpečiť ochranu zákazníkov, zodpovedné financovanie a dlhodobú stabilitu finančného systému.

Nástroj rizikového kapitálu, ktorý za pomoci prostriedkov EÚ vytvorila vláda v Južnej Afrike s cieľom podporovať zapájanie znevýhodnených osôb do ekonomiky, s osobitným zameraním na ženy, poskytol vlastný kapitál alebo kvázi vlastný kapitál 60 podnikom a viedol k vytvoreniu 7 000 nových pracovných miest. Spoločnosť MX Metal Shoppe napríklad získala podriadený úver vo výške 200 000 EUR, ktorý je umožnil investovať dodatočné prostriedky na nákup nového zariadenia a pokryť požiadavky na prevádzkový kapitál a počiatočné náklady na založenie. Po 18 mesiacoch prevádzky podnik zamestnáva 52 nekvalifikovaných osôb, je ziskový a rýchlo rastie.

Prostredníctvom **Programu mikrofinancovania AKT** – EÚ financovala EÚ projekt, ktorý zabezpečil vybudovanie kapacít 12 inštitúcií v oblasti mikrofinancovania v odľahlých oblastiach 12 krajín subsaharskej Afriky a na Haiti. Takisto podporil vytvorenie 14 nových finančných produktov, ako sú úvery na vodné cisterny alebo školné, termínované vklady a služby v oblasti prevodov. Viac ako 750 zamestnancov inštitúcií mikrofinancovania absolvovalo odbornú prípravu, pričom 750 000 nových zákazníkov vo vidieckych oblastiach využilo lepší prístup k inovatívnym finančným službám.

Ukázalo sa už, že kombinovanie grantov EÚ s inými zdrojmi v oblasti financovania rozvoja je úspešným spôsobom, ako zlepšiť prístup k financovaniu, napríklad prostredníctvom záručných nástrojov a fondov mikrofinancovania. Väčšia pozornosť sa bude venovať financovaniu podnikateľiek, financovaniu s účinkom v oblasti sociálnych podnikov a investícií s veľkým dosahom⁶, ako aj zlepšovaniu prístupu k úverom a kapitálovému financovaniu pre MSP, ktoré sa označujú ako „chýbajúci stred“, keďže ich potreby v oblasti financovania zvyčajne neuspokojujú ani inštitúcie mikrofinancovania, ani tradičné banky.

⁶ Napríklad, cieľom balíka EIB v oblasti financovania s účinkom pre región AKT, ktorý bol vytvorený ako nové zvláštne „okno“ v objeme 500 mil. EUR v rámci existujúceho investičného nástroja AKT, je vytvárať veľký rozvojový vplyv s ústredným cieľom zníženia chudoby, a to riešením sociálnych a environmentálnych výziev, ktorým krajiny AKT čelia, a to vrátane vytvárania dôstojných pracovných miest, udržateľnosti malých a vidieckych podnikov, zmierňovania zmeny klímy, potravinovej bezpečnosti, prístupu k základným zdrojom, ako je voda a energia, ako aj ekonomickej a sociálnej integrácie žien a mladých ľudí.

Opatrenie 4: Strategické využívanie grantov EÚ, a to aj prostredníctvom kombinovaných mechanizmov, s cieľom zlepšiť prístup k úverom, kapitálovému financovaniu, zárukám a dlhodobému kapitálu pre mikropodniky a malé a stredné podniky aj vo vysokorizikových krajinách a prostredníctvom financovania s účinkom v prospech sociálnych podnikov.

Opatrenie 5: Zvýšiť podporu v oblasti inkluzívneho financovania s osobitným dôrazom na finančné začlenenie žien, mládeže a vidieckeho obyvateľstva.

2.3. Začlenenie rozvoja súkromného sektora a zapojenie do rozvojovej spolupráce EÚ

Vo väčšine oblastí podpory EÚ existujú príležitosti na posilnenie úlohy súkromného sektora s cieľom dosiahnuť inkluzívny a udržateľný rast. Súkromný sektor zohráva silnú úlohu v poľnohospodárstve a agropodnikaní, udržateľnej energetike, infraštruktúre a sociálnom sektore, a takisto zaujíma popredné miesto v oblasti životného prostredia, zmeny klímy, migrácie, riadenia rizík⁷, surovín⁸, prírodných zdrojov, zdravotnej starostlivosti a liekov, udržateľného cestovného ruchu a výživy. V súlade s politikami partnerských vlád bude Komisia rozvíjať spôsoby lepšej integrácie cieľov v oblasti rozvoja súkromného sektora v stratégiách podpory a identifikovať spôsoby využívania súkromného sektora ako partnera v oblasti vykonávania a financovania v uvedených oblastiach.

Väčší podiel kombinovaných nástrojov EÚ v tomto kontexte by mohol byť pridelený na také finančné nástroje, ako sú úvery, záruky, nástroje zdieľania rizika a nástroje vlastného kapitálu alebo kvázi vlastného kapitálu. Hlavným cieľom uvedených nástrojov je urýchliť súkromné investície, čo sa ukázalo ako finančne životaschopné, ale nedostatočne mobilizujúce prostriedky z trhových zdrojov. Významným predpokladom, aby sa investori z EÚ odvážili vkročiť na tieto trhy, je takisto prístup k nástrojom financovania a zdieľania rizika v rozvojových krajinách. Obzvlášť to platí pre také oblasti, ako je stavebníctvo vrátane dopravy, verejnoprospešných služieb a budov, ktoré sa vyznačujú vysokými počiatočnými investíciami, vystavením vysokému riziku a často nečestnou medzinárodnou konkurenciou, čo si vyžaduje prijať opatrenia na zaistenie rovnakých podmienok.

2.3.1. Zapojenie súkromného sektora do udržateľnej energetiky

Opatrenie 6: Zvýšiť poskytovanie rizikového kapitálu prostredníctvom súkromných investícií v oblasti energetickej účinnosti a energie z obnoviteľných zdrojov a projektov elektrifikácie vidieka v rozvojových krajinách, a to v nadväznosti na úspešný príklad Fondu globálnej energetickej účinnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

V spolupráci s európskymi inštitúciami financujúcimi rozvoj zriadiť mechanizmus zdieľania rizika s cieľom zvýšiť súkromné investície do projektov v energetike.

⁷ Zelená kniha o poistení proti prírodným katastrofám a katastrofám spôsobeným ľudskou činnosťou [COM(2013) 0213 final] vyzdvihuje úlohu poistenia pri poskytovaní pomoci rozvojovým krajinám ohrozených prírodnými katastrofami s cieľom vytvoriť účinné mechanizmy pre nepredvídané udalosti.

⁸ V súlade s iniciatívou v oblasti surovín z roku 2008 [KOM(2008) 699 v konečnom znení].

2.3.2. *Zapojenie súkromného sektora do udržateľného poľnohospodárstva a agropodnikania*

Opatrenie 7: Prepojiť poľnohospodárov s trhmi prostredníctvom trhom motivovaných vzorov, ako sú napríklad iniciatívy vypracované v rámci Komplexného programu rozvoja afrického poľnohospodárstva.

Budovať kapacity malých a stredných podnikov v oblasti agropodnikania a drobných poľnohospodárov a zlepšiť ich prístup k financovaniu, trhovým informáciám a technológiám.

Urýchliť udržateľný miestny a svetový obchod s poľnohospodárskymi komoditami podporovaním zoskupení spoločností, MVO, výrobcov, vlád a ostatných zainteresovaných strán.

Vyvinúť a financovať nástroje riadenia rizika, ako je poistenie proti prepadu cien, nepriaznivému počasiu a prírodným katastrofám.

Podporovať inkluzívne verejno-súkromné projekty a modely podnikania, ktoré budú náležite prihliadať na také procesy, ako sú dobrovoľné usmernenia v oblasti zodpovednej správy, pokiaľ ide o držbu pôdy, rybné a lesné hospodárstvo, zodpovedné investovanie do poľnohospodárstva a iniciatívu týkajúcu sa pôdnej politiky v Afrike.

2.3.3. *Zapojenie súkromného sektora do odvetví infraštruktúry*

Opatrenie 8: Investovať kapitál zo súkromného sektora a odborné znalosti v oblasti investícií do infraštruktúry v rozvojových krajinách prostredníctvom regionálnych nástrojov EÚ v oblasti kombinovaného financovania, ako je napríklad Trustový fond EÚ a Afriky pre infraštruktúru.

Zamerať sa na to, aby sa do postupov verejného obstarávania EÚ zavádzali zákazky zahŕňajúce vypracovanie návrhov, konštrukciu a prevádzku, ako aj koncepcie týkajúce sa nákladov na udržateľnosť a životný cyklus.

Podporovať spoluprácu v oblasti rozvoja a využívať kozmické technológie na účely udržateľného rozvoja prostredníctvom výskumných programov, transferu technológií, budovania kapacít, a spoločných iniciatív v podnikaní vrátane rozvoja infraštruktúry satelitnej navigácie a služieb v oblasti pozorovania Zeme.

2.3.4. *Zapojenie súkromného sektora do ekologických odvetví*

Opatrenie 9: Podporovať ekologické podnikanie a vytváranie tzv. ekologických pracovných miest prostredníctvom hlavnej iniciatívy SWITCH TO GREEN, ktorá vychádza z pozitívnych skúseností s programom SWITCH pre Áziu a spája politický dialóg o podmienkach umožňujúcich rozvíjanie ekologického podnikania so spolufinancovaním inovatívnych projektov, ktoré podporujú udržateľné vzorce a postupy spotreby a výroby v partnerských krajinách.

Podporovať riadenie chránených oblastí a ostatných oblastí vyznačujúcich sa citlivou biodiverzitou, okrem iného prostredníctvom hlavnej tematickej iniciatívy „Biodiverzita za život“, ktorá zapája súkromný sektor do navrhovania a vykonávania systémov Platieb za ekosystémové služby, komunitného riadenia prírodných zdrojov a verejno-súkromných partnerstiev.

2.4. Urýchlenie zapojenia súkromného sektora v oblasti rozvoja

2.4.1. Podporovanie postupov zodpovedného podnikania prostredníctvom rozvojovej politiky EÚ

Za ostatné desaťročie sa domáce aj medzinárodné súkromné investície v krajinách s nízkym a stredným príjmom viac ako strojnásobili a v súčasnosti predstavujú viac ako polovicu finančných zdrojov dostupných v rozvojových krajinách, čo ďaleko prevyšuje oficiálnu rozvojovú pomoc.⁹ Dokonca aj malý posun v stratégiách súkromného investovania môže výrazne zmeniť vplyv týchto investícií na rozvojové krajiny.

Stratégia EÚ v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov¹⁰ predstavuje dobrý základ pre zodpovedné angažovanie sa európskych spoločností v rozvojových krajinách. Komisia povzbudzuje spoločnosti k dodržiavaniu medzinárodne uznaných usmernení a zásad, a to vrátane iniciatívy OSN Global Compact, hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, tripartitného vyhlásenia Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o zásadách týkajúcich sa nadnárodných spoločností a sociálnej politiky, normy ISO 26000 o sociálnej zodpovednosti a usmernení Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) pre nadnárodné spoločnosti. Komisia sa posúva k prístupu založenom na právach, ktoré zahŕňajú všetky ľudské práva v rozvojovej spolupráci EÚ vrátane podpory rozvoja súkromného sektora. Od všetkých spoločností očakáva, že budú takisto dodržiavať ľudské práva. Spoločnosti, ktoré investujú alebo podnikajú v rozvojových krajinách, by mali zabezpečiť, že uplatňujú politiky, ktoré predchádzajú podplácaniu a daňovým únikom, a majú systémy na posúdenie rizík a zmiernenie potenciálnych nepriaznivých vplyvov súvisiacich s aspektmi ich činnosti, ktoré sa týkajú ľudských práv, práce, ochrany životného prostredia a prírodných katastrof a hodnotových reťazcov, a to aj zmysluplným angažovaním sa vo vzťahu k vládam, partnerom sociálneho dialógu a MVO. Dodržiavanie sociálnych, environmentálnych a fiškálnych noriem sa takisto považuje za predpoklad akéhokoľvek angažovania sa EÚ v súkromnom sektore alebo jeho podpory z verejných zdrojov. Postupy zodpovedného podnikania spoločnosťami sa posilnia podporovaním informovanosti zákazníkov, pokiaľ ide o vzory a postupy udržateľnej spotreby a výroby, a propagovaním čestného a etického obchodu.

Dobrovoľné úsilie spoločností prijať postupy zodpovednejšieho a udržateľnejšieho podnikania by mali byť prepojené so zvýšenou transparentnosťou podnikania a bojom proti korupcii, ako aj úsilím o podporu ratifikácie a účinného vykonávania medzinárodných dohovorov v oblasti práce a životného prostredia v rámci politického dialógu EÚ s partnerskými krajinami a prostredníctvom obchodnej politiky EÚ. Ustanovenia o otázkach udržateľného rozvoja sú tiež zahrnuté v nedávnych obchodných a investičných dohodách EÚ¹¹ a súčasťou niektorých autonómnych systémov EÚ v oblasti obchodných preferencií¹² je dodržiavanie ľudských a pracovných práv, ako aj dohovory o ochrane životného prostredia a dobrej správe vecí verejných. Osobitnú pozornosť bude potrebné venovať zabezpečeniu spravodlivých a transparentných postupov pri zamestnávaní migrujúcich pracovníkov a zaobchádzaní s nimi.

⁹ Oznámenie Komisie „Po roku 2015 — na ceste ku komplexnému a integrovanému prístupu k financovaniu odstránenia chudoby a udržateľného rozvoja“ [COM(2013) 531].

¹⁰ Obnovená stratégia EÚ pre sociálnu zodpovednosť podnikov na obdobie rokov 2011 – 2014 [KOM(2011) 681 v konečnom znení].

¹¹ Napríklad rámcová dohoda s Kórejskou republikou podpísaná 10. mája 2010.

¹² Napríklad VSP+, ktorý od najmenej rozvinutých krajín, ktoré využívajú tento systém, vyžaduje, aby ratifikovali a dodržiavali 27 medzinárodných dohovorov, čím sa zakotvujú minimálne štandardy v oblasti práce, životného prostredia a boja proti korupcii v ich právnych predpisoch, ktoré musia podniky dodržiavať.

Postupy zodpovedného podnikania si zasluhujú osobitnú pozornosť a opatrenia v určitých odvetviach, ako je baníctvo a ťažba dreva, kde sú príležitosti a riziká pre súkromné investície v oblasti rozvoja obzvlášť vysoké. Vychádzajúc z pokračujúcej podpory takým iniciatívam, ako je Iniciatíva v oblasti transparentnosti ťažobného priemyslu (EITI), Kimberlejský proces a akčný plán EÚ v oblasti vynútiteľnosti práva, správy a obchodu v lesnom hospodárstve (FLEGT), Komisia vystupňuje úsilie o zvýšenie transparentnosti v odvetviach ťažobného priemyslu (ťažba ropy, zemného plynu a banský priemysel) a v lesnom hospodárstve tým, že umožní účinné využitie informácií generovaných v rámci EITI a poskytovaných spoločnosťami, pokiaľ ide o ich platby vládam za ťažbu prírodných zdrojov, ako súčasť legislatívnych požiadaviek EÚ v oblasti podávania správ podľa jednotlivých krajín. Okrem toho bolo nedávno prijaté spoločné oznámenie o získavaní nerastov z konfliktných a vysokorizikových oblastí a návrh súvisiaceho nariadenia.¹³ JOIN (2014) 8, 28.2.2014 a COM(2014) 111, 5.3.2014

Opatrenie 10: Podporovať medzinárodné usmernenia a zásady v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov prostredníctvom politického dialógu a rozvojovej spolupráce s partnerskými krajinami a zvýšiť trhové zhodnotenie sociálnej zodpovednosti podnikov vo verejnom obstarávaní a podporovaním udržateľnej spotreby a výroby.

2.4.2. Zvyšovanie počtu inkluzívnych podnikateľských a trhových riešení v oblasti rozvoja

Aby bol rast inkluzívny, musí prinášať hospodárske príležitosti umožňujúce udržateľné živobytie, najmä v prípade chudobných skupín obyvateľstva. Súkromný sektor môže priamo prispieť k inkluzívnemu rastu zapojením sa do hospodárskych činností, ktoré majú bezprostredný vplyv na chudobné skupiny obyvateľstva posilnením ich ekonomických príležitostí ako zákazníkov a odberateľov na strane dopytu, a ako výrobcov, distribútorov alebo pracovníkov na strane ponuky. Viaceré členské štáty EÚ už spolupracujú so spoločnosťami prostredníctvom rôznych programov partnerstva v oblasti overovania fungovania takýchto inkluzívnych modelov podnikania v praxi.¹⁴ Komisia v tom môže zohrávať doplňujúcu úlohu tým, že inkluzívnym podnikom pomôže vybudovať ekosystém miestnych inštitúcií podpory prostredníctvom svojich programov rozvoja súkromného sektora. Okrem toho bude podporovať opakovanie a znásobovanie úspešných inkluzívnych modelov podnikania posilnením sietí a platforiem, ktoré uľahčujú dialóg a výmenu znalostí v súkromnom sektore, zabezpečujú transparentnosť existujúcich služieb podpory a príležitostí financovania, ako aj uľahčujú partnerstvá medzi spoločnosťami, finančnými inštitúciami, organizáciami zastupujúcimi pracovníkov a zamestnávateľov, MVO, darcami a/alebo vládami.

Opatrenie 11: Podporovať opakovanie a znásobovanie úspešných inkluzívnych modelov podnikania a inovatívnych a trhových riešení problémov v oblasti rozvoja posilnením platforiem a sietí v súkromnom sektore zameraných na činnosť, ktoré uľahčujú výmenu znalostí, partnerstvá a hľadanie vhodných partnerov medzi podnikmi a inými aktérmi.

¹³ JOIN (2014) 8, 28.2.2014 a COM(2014) 111, 5.3.2014.

¹⁴ Napríklad je to nemecký program develoPPP, rakúsky program hospodárskych partnerstiev, program SIDA podnikanie pre rozvoj alebo zakladanie fondov na riešenie problémov okrem iného zo strany DFIF a holandského ministerstva zahraničných vecí.

2.4.3. Uľahčovanie verejno-súkromných partnerstiev a spojenectiev za účasti viacerých zainteresovaných strán

Partnerstvá medzi verejným a súkromným sektorom na účely realizácie projektu alebo poskytovania služby obvykle poskytovanej verejným sektorom môžu byť účinným prostriedkom, ako dosiahnuť vyššiu spoľahlivosť a dostupnosť dodávky verejných statkov a služieb chudobným skupinám obyvateľstva a zároveň dopĺňať verejné zdroje investíciami súkromného sektora. Stavebníctvo a nízkouhlíkové hospodárstvo a hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje slúžia ako príklady, kde európske odborné znalosti môžu prostredníctvom verejno-súkromných partnerstiev poskytnúť inovatívne riešenia v takých oblastiach, ako sú obnoviteľné zdroje energie, ekologické budovy alebo iné služby v oblasti infraštruktúry, ako je voda a sanitácia, odpadové hospodárstvo a doprava.

Komisia bude v tejto oblasti aj naďalej poskytovať technickú pomoc verejným inštitúciám s cieľom posilniť ich administratívne kapacity a vytvárať právne a regulačné rámce v oblasti verejno-súkromných partnerstiev, podporovať mechanizmy dialógu medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom hľadať príležitosti na verejno-súkromné partnerstvá a zasadzovať sa o reformy právneho a regulačného rámca, a využívať finančné nástroje na získavanie investícií zo súkromného sektora na infraštruktúrne projekty posilnením operácií s pôžičkami a kapitálovými zdrojmi zo súkromného sektora uskutočňovaných oprávnenými finančnými inštitúciami prostredníctvom nástrojov EÚ v kombinovaného financovania. Uvedené činnosti bude musieť dopĺňať úsilie zamerané na zlepšenie odborných znalostí, transparentnosti a riadenia vo verejnom sektore s cieľom zabezpečiť, aby sa ziskové stimuly súkromného sektora zhodovali s verejnými záujmami.

Komisia bude popri klasických verejno-súkromných partnerstvách v infraštruktúrnych sektoroch podporovať nové formy partnerstiev a spojenectiev za účasti viacerých zainteresovaných strán medzi štátnymi a miestnymi orgánmi, podnikmi a MVO na účely rozvíjania zručností a poskytovania základných služieb, ako je prístup k udržateľnej a dostupnej energii, vode, zdravotnej starostlivosti a vzdelaniu, ako aj v oblastiach poľnohospodárstva a výživy najmä vo vidieckych oblastiach, ženám a ostatným vylúčeným skupinám obyvateľstva.

2.4.4. Vymedzenie úlohy a zodpovednosti súkromného sektora v programe celosvetového rozvoja

Oznámenie Komisie „Dôstojný život pre všetkých“¹⁵ považuje za jednu z piatich prioritných oblastí, na ktorých by mal byť program celosvetového rozvoja po roku 2015 založený, podporu hnacím silám inkluzívneho a udržateľného rastu vrátane poskytovania základných služieb ľudského rozvoja a vytváranie dôstojných pracovných miest. Tento program bude primerane reagovať na výzvu dosiahnutia inkluzívneho a udržateľného rastu len vtedy, ak bude môcť do jeho tvorby zasiahnuť súkromný sektor. Za úzkej koordinácie s členskými štátmi sa bude Komisia plne angažovať v definovaní jasnej a aktívnej úlohy súkromného sektora v akomkoľvek rámci rozvoja na obdobie po roku 2015. Takisto súhlasí so záverom uvedeným vo výslednom dokumente z konferencie Rio+20, že aktívna účasť súkromného sektora môže prispieť k dosiahnutiu udržateľného rozvoja a transformácii smerom k inkluzívnemu ekologickému hospodárstvu. Komisia zároveň zintenzívni svoje úsilie s cieľom splniť záväzky, ktoré prijala na stretnutí na vysokej úrovni v Busane o účinnosti rozvojovej pomoci, pokiaľ ide o účinnú verejno-súkromnú spoluprácu v oblasti rozvoja.

¹⁵ COM(2013) 92 final.

Opatrenie 12: Podporiť spoločné vyhlásenie o verejno-súkromnej spolupráci a aktívne účinkovať v partnerstve za prosperitu, ktoré vyplynulo zo Základného kameňa súkromného sektora v Busane.

3. CESTA NAPRED: NÁSTROJE A POSTUPY ZAPOJENIA SÚKROMNÉHO SEKTORA AKO PARTNERA V OBLASTI ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCE

V rámci svojich vnútroštátnych, regionálnych a tematických programov bude Komisia využívať kombináciu zásahov s cieľom vykonávať a uplatňovať svoje prístupy k rozvoju súkromného sektora a ťažiť z potenciálu súkromného sektora ako partnera v oblasti rozvojovej spolupráce. Vykonávanie načrtnutého prístupu a priorít bude znamenať prispôbenie existujúcich prístupov a nástrojov a doplnenie nových prístupov a nástrojov do portfólia nástrojov v oblasti rozvojovej spolupráce EÚ.

3.1. Rámec pre štruktúrovaný dialóg a spoločnú činnosť so súkromným sektorom

Pochopenie potrieb a obmedzení miestneho súkromného sektora a využitie potenciálu európskeho súkromného sektora na účely jeho zapojenia sa v oblasti rozvoja a nadviazania kontaktov s podnikmi v rozvojových krajinách si vyžaduje priestor pre interakciu a spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom. Prostredníctvom delegácií EÚ bude Komisia na miestnej úrovni povzbudzovať k politickému dialógu za inkluzívne verejno-súkromné partnerstvá tým, že bude podporovať fungovanie existujúcich alebo nových mechanizmov na vedenie dialógu, ako sú napríklad národné rady zamestnanosti, práce alebo vývozu vrátane obchodných komôr, sociálnych partnerov a organizácií zastupujúcich mikropodniky, malé a stredné podniky, podnikateľky, firmy a pracovníkov pôsobiacich v tieňovej ekonomike, a to s cieľom zvýšiť ich príspevok k takýmto mechanizmom dialógu. Navyše bude Komisia využívať svoj politický dialóg s partnerskými krajinami s cieľom pokúsiť sa zvýšiť ochotu vlád a miestnych samospráv zapájať sa do otvorených diskusií so zástupcami súkromného sektora.

Na európskej a celosvetovej úrovni bude Komisia prispievať k rozvíjaniu rámca pre dialóg a účinnú spoločnú činnosť so súkromným sektorom, prednostne posilnením existujúcich iniciatív vrátane nedávno vytvoreného politického fóra o rozvoji¹⁶, a s cieľom posilnenia koordinácie medzi jednotlivými európskymi platformami a programami. Prostredníctvom mechanizmov dialógu na sektorovej úrovni sa bude takisto vyvíjať úsilie o priamejšiu interakciu so spoločnosťami a ich sektorovými združeniami s cieľom povzbudiť súkromný sektor k väčšiemu angažovaniu sa a podporiť trhové riešenia v poľnohospodárstve a agropodnikaní, udržateľnej energetike, sektoroch infraštruktúry a sociálnych služieb.

3.2. Mobilizácia súkromných zdrojov v oblasti rozvoja prostredníctvom kombinovania

Komisia uznáva kombinované financovanie, prostredníctvom ktorého sa granty EÚ kombinujú s pôžičkami alebo vlastným kapitálom od iných verejných a súkromných investorov, ako dôležitého prostriedku na získavanie dodatočných zdrojov na rozvoj a zvyšovanie dosahu pomoci EÚ. Prostredníctvom platformy EÚ pre kombinované financovanie v rámci vonkajšej spolupráce Komisia spolupracuje s finančnými inštitúciami na

¹⁶ Komisia vytvorila politické fórum o rozvoji ako priestor pre dialóg medzi viacerými zainteresovanými stranami, v rámci ktorého môžu miestne orgány, organizácie občianskej spoločnosti a zástupcovia súkromného sektora prispievať k politikám a programom EÚ v oblasti rozvoja.

zvyšovaní katalytického účinku kombinovaného financovania prilákaním väčšieho objemu financovania zo súkromných zdrojov, a to lepším využívaním takých finančných nástrojov, ako sú záruky, vlastný kapitál a ostatné nástroje zdieľania rizika v oblasti infraštruktúrnych investícií. Komisia v tejto súvislosti takisto hľadá možnosti, ako rozšíriť rozsah kombinovaného financovania v takých nových oblastiach, ako je udržateľné poľnohospodárstvo a sociálna oblasť, a uľahčiť realizáciu väčšieho počtu projektov s významným dosahom na rozvoj miestneho súkromného sektora, ako je napríklad prístup MSP k financovaniu vytváraním „okien“ venovaných súkromnému sektoru v regionálnych nástrojoch kombinovaného financovania.

3.3. Využitie politickej váhy EÚ pri podpore inkluzívneho a udržateľného rastu

Počas konzultácií so zainteresovanými stranami v rámci prípravy tohto oznámenia bol vyjadrený spoločný názor, že politická váha EÚ predstavuje komparatívnu výhodu, ktorá by sa mala vo väčšej miere využívať pri podpore cieľov rozvoja súkromného sektora. Na tieto účely sa bude Komisia usilovať o ďalšie zvýšenie pozitívnej interakcie a posilnenie vplyvu politik a nástrojov EÚ (v oblasti obchodu, podnikania, zamestnanosti a ostatných príslušných oblastiach), pokiaľ ide o rozvoj súkromného sektora

Komisia sa bude prostredníctvom politického dialógu s partnerskými krajinami a na viacstranných fórach a po porade s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť naďalej zameriavať na splnenie záväzkov vo vzťahu k medzinárodne dohodnutým zásadám a usmerneniam, pokiaľ ide o postupy zodpovedného podnikania v oblasti ľudských a pracovných práv, environmentálnych noriem, ako aj boja proti korupcii a daňovým únikom. V kontexte svojho politického dialógu bude takisto hľadať spôsoby, ako najlepšie riešiť také otázky, ako sú reformy podnikateľského prostredia, ktoré sú kľúčové pre investície, inovácie a rozvoj súkromného sektora, a to vrátane fungovania právneho štátu, boja proti korupcii, hospodárenia s verejnými financiami, fiškálnej reformy a efektívnosti a výkonnosti verejných inštitúcií.

Napokon bude Komisia aj naďalej hľadať synergie medzi podporou z rozpočtu a priamymi zásahmi na dosiahnutie cieľov rozvoja súkromného sektora. Podpora z rozpočtu a súvisiaci politický dialóg môžu užitočným spôsobom podporiť reformy podnikateľského prostredia v partnerských krajinách, a to podporovaním stability makroekonomických rámcov, riadneho hospodárenia s verejnými financiami, transparentnosti a dohľadu nad rozpočtom. Okrem toho môžu osobitné zmluvy v oblasti reforiem a ukazovatele výsledkov zameriavajúce sa na rozvoj súkromného sektora pomôcť uskutočniť reformy podnikateľského prostredia.

Politická váha EÚ závisí od schopnosti Komisie a členských štátov mobilizovať ich rôzne silné stránky a schopnosti a od vzájomnej spolupráce založenej na spoločnej strategickej vízii. Prostredníctvom lepšej koordinácie darcov a spoločného programovania bude EÚ vystupovať jednotne a bude môcť lepšie zužitkovať to, že vo väčšine z partnerských krajín patrí k jedným z najväčších darcov, ktorý poskytuje podporu v oblasti inkluzívneho a udržateľného hospodárskeho rozvoja.

Zvyšovaním objemu svojich investícií v rozvojových krajinách a aktívnejšou účasťou na rozvojovej spolupráci vysiela súkromný sektor významný signál vo vzťahu k dôležitosti úlohy, ktorú môže zohrávať pri prispievaní k dosiahnutiu inkluzívneho a udržateľného rastu v rozvojových krajinách. Stratégia vytyčená v tomto oznámení umožní Komisii uľahčovať a urýchľovať angažovanie sa miestnych aj európskych podnikov v záujme dosiahnutia hmatateľných a pozitívnych výsledkov v oblasti rozvoja v praxi.